

*Празький
лінгвістичний гурток*

Празька школа, або функціональний структуралізм, - одне з провідних напрямків лінгвістичного структуралізму, що склалося в Чехословаччині та Австрії між двома світовими війнами.

Б.Гавранк

Я.Мукаржовський

Б.Трнка

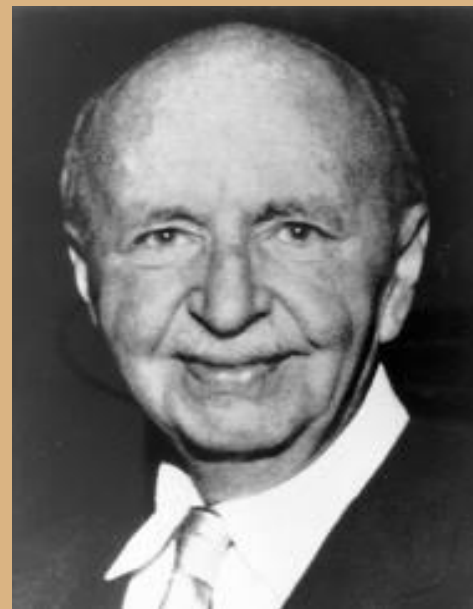
В.Матезіус

Р.Якобсон

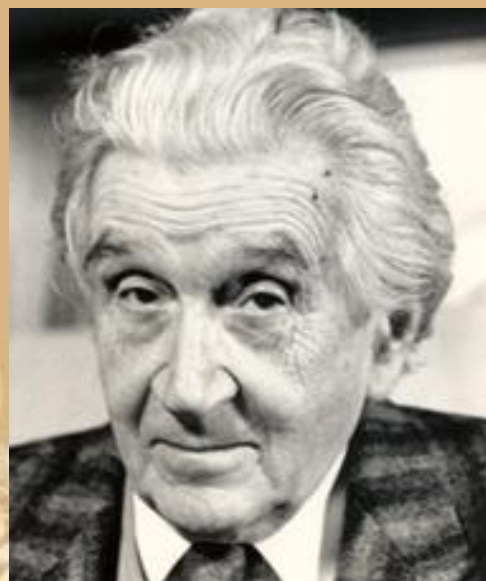
Н.Трубецкий

К. Бюлер

Л.Блумфильд

А.Мартіне

Теоретичні положення представників Празького гуртка були відображені в “Тезах Празького лінгвістичного гуртка” (1929).

1935 року гурток почав видавати журнал “Slovo o slovesnost”, який і досі існує.

číslo/number 3

ročník/volume 77 (2016)

SLOVO A SLOVESNOST

SLOVO a SLOVESNOST

3

77/2016

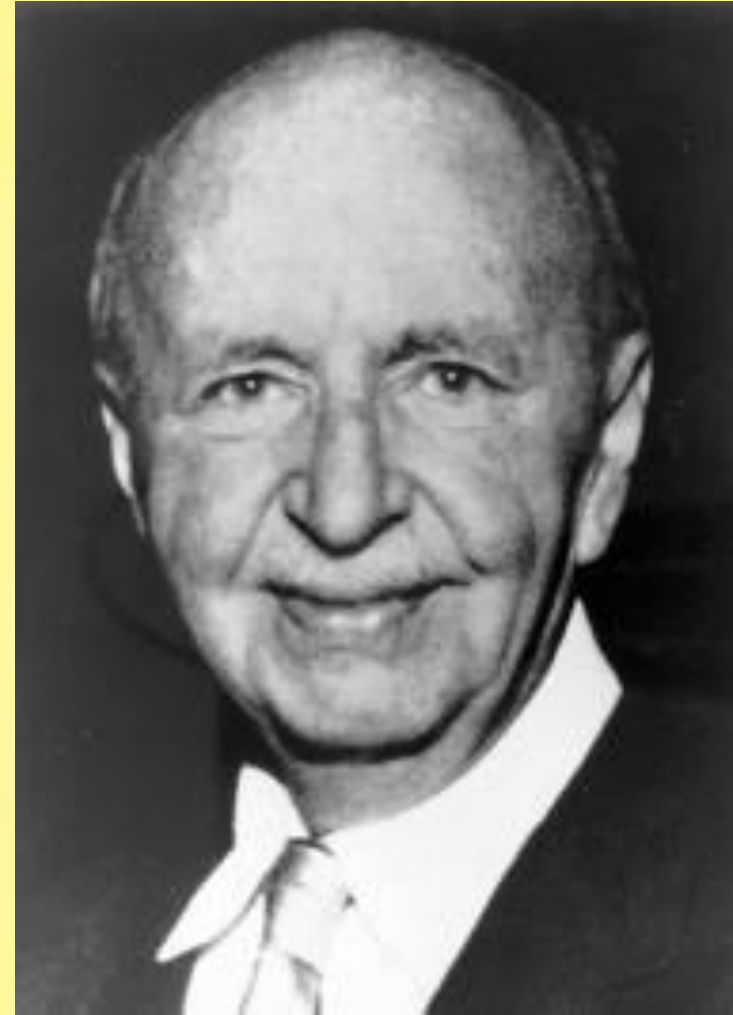
ISSN 0037-7031

Засновник празького лінгвістичного гуртка В.Матезіус запропонував метод “аналітичного порівняння” мов, згідно з яким у синхронічному плані порівнюють лінгвістичні системи споріднених і неспоріднених мов з виявленням тенденції їх розвитку. Ці ідеї пізніше стали основою типологічного вивчення мов.

“Теорія мови. Структурна модель мови”
(1934)

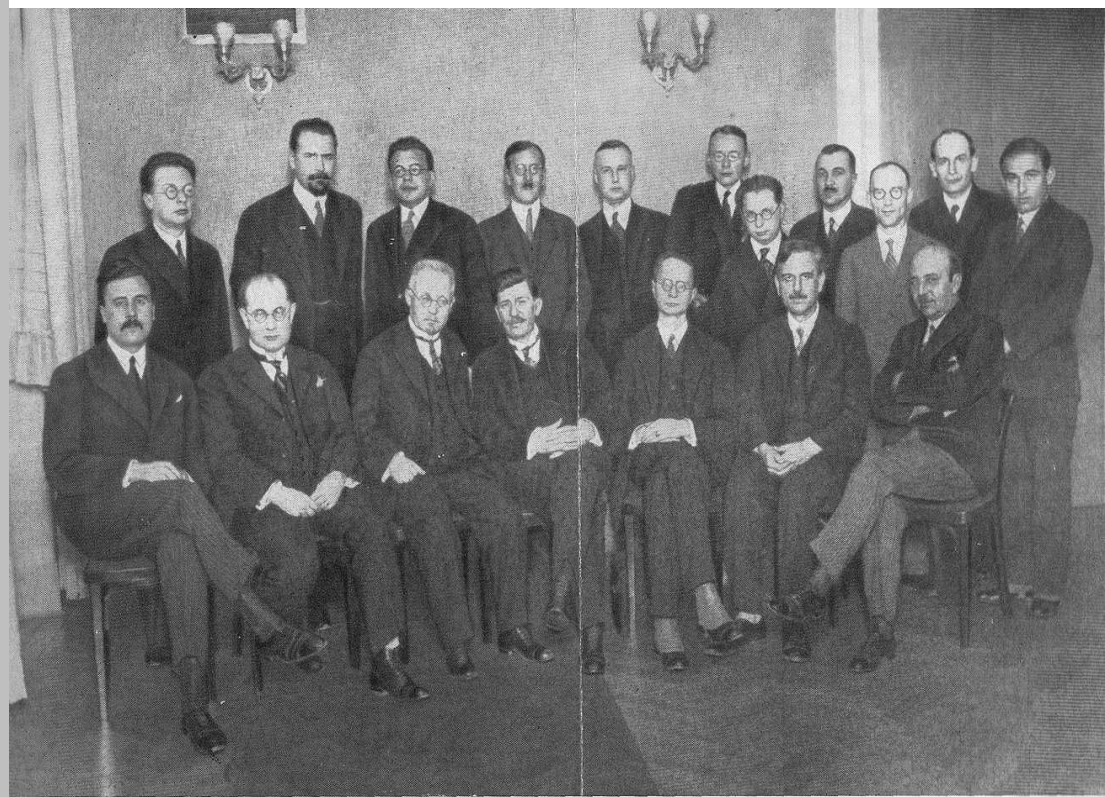
Психічні здібності людини : думати,
відчувати й висловлювати волю,
спричинили 3 функції мови –
комунікативну (функцію повідомлення),
функцію вираження й функцію
звертання.

Цим функціям відповідають 3 типи
висловлень - розповідний, окличний,
спонукальний.

К. Бюлер

Учасники Празького гуртка визнали й розвинули далі в цілісну наукову концепцію ряд положень Ф. Де Соссюра й російської лінгвістичної традиції, представлену в роботах І.Бодуена де Куртене, Ф.Фортунатова, О. Шахматова. багато положень лінгвістичної концепції Ф. Де Соссюра в діяльності Празького гуртка були трактовані інакше, переоцінені й переусвідомлені й у ряді випадків були далі розвинуті.

Однією з головних заслуг Празького гуртка перед світовим мовознавством є створення фонології як наукової дисципліни. Найбільш повно погляди на сутність фонологічних проблем висловлені в роботі М.Трубецького “Основи фонології” (1939).

Н.Трубецький

В “Основах фонології” автор аналізує всі основні поняття нової науки: фонемі та її ознак, опозиції фонем, нейтралізації фонем, сполучення фонем та їх місце в системі

МОВИ

Н. С. Трубецкой

**ОСНОВЫ
ФОНОЛОГИИ**

Классический
К_учебник

Якобсон побудував систему граматичних опозицій мови, спираючись на поняття фонологічної опозиції й розрізнявальні ознаки фонем Трубецького, оскільки визнавав принцип структурного ізоморфізму (подібності) між фонологічною й граматичною системами.

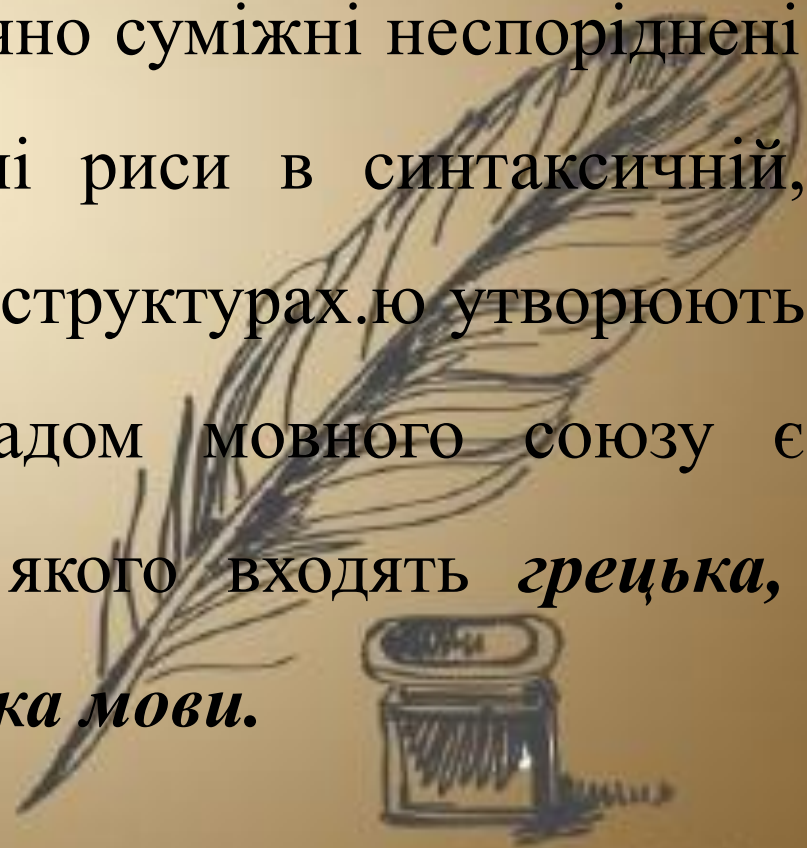
Р.Якобсон

Свою систему Якобсон використав при аналізуванні відмінкової системи російської мови, представляючи її як сукупність трьох розрізнявальних ознак, які утворюють загальне значення відмінка:

- 1) спрямованість – неспрямованість дії (спрямованість дії на предмет – знахідний, давальний і місцевий відмінки; відсутність спрямованості – називний, родовий та орудний відмінки);
- 2) об'ємність - необ'ємність дії (межа участі в дії та відсутність такої межі - родовий і місцевий відмінки);
- 3) периферійність – непериферійність дії (вказівка на другорядну роль у змісті висловлювання – давальний, орудний, місцевий відмінки; вказівка на головну роль – називний і знахідний відмінки).

Празькі лінгвісти у своїх дослідженнях показали, що іноді групи сусідніх мов мають спільні риси навіть у тому випадку, коли вони належать до генетично різних мовних сімей. На їх думку, такі географічно суміжні неспоріднені мови, які мають істотні спільні риси в синтаксичній, морфологічній або фонологічній структурах, утворюють мовний союз. Типовим прикладом мовного союзу є балканський мовний союз, до якого входять *грецька, албанська, болгарська й румунська мови.*

Принцип структурного й функціонального підходу

Морфологія

Морфологію вони розуміли як розділ теорії лінгвістичної номінації, яка протиставлялась синтаксису.

Синтаксис

Синтаксису - теорія синтагматичних способів, що вивчають сполуки слів, які виникають у результаті синтагматичної діяльності. У синтаксисі протиставлення мови й мовлення веде до розмежування речення й висловлювання.

Класичний період розвитку Празької лінгвістичної школи закінчився на початку Другої світової війни.

Проте лінгвістична теорія Празької школи ще й досі впливає на чеських лінгвістів, які розробляють методи структурної лінгвістики на матеріалі чеської й словацької мови.